

Mimořádné plenární zasedání Rady vlády pro informační společnost

Termín zasedání: 24. dubna 2020 v 8:30 hodin

Místo konání: formou videokonference přes aplikaci Webex

Bez prezenční listiny

Program jednání:

1. Zahájení jednání a schválení programu
2. Výstupy analýzy Portálu veřejné správy – Boston Consulting Group
3. Digitální Česko
4. Single Digital Gateway
5. Harmonizace informačních koncepcí
6. Různé
7. Ukončení jednání

1) Zahájení jednání a schválení programu

Předseda Rady vlády pro informační společnost (dále jen „RVIS“ nebo „Rada“) zahájil mimořádné on-line jednání a přivítal všechny připojené.

Představil program jednání a upozornil na technická specifika plynoucí z formy jednání, která je nutno pro jeho zdárný průběh dodržovat.

Přijaté usnesení: Předsednictvo Rady vlády pro informační společnost jednomyslně schválilo navržený program zasedání.

2) Výstupy analýzy Portálu veřejné správy – Boston Consulting Group

Ing. Dzurilla informoval o analýze světového eGovernmentu, která proběhla ve všech zahraničních zemích díky partnerství Jiřího Švejcara s Boston Consulting Group. Podklady pro analýzu vypracovaly Odbory eGovernmentu a Hlavního architekta eGovernmentu na MV. Za skvěle odvedenou práci a znatelný přínos vyjádřil své díky.

Součástí výstupní prezentace je i výčet milníků postupů eGovernmentu v ČR; v roce 2003 byl spuštěn Portál veřejné správy, v letech 2007 až 2012 vznikaly Základní registry, CzechPoint, datové schránky, v období 2017–2018 byl spuštěn Portál občana, zavedena eObčanka či eIdentita, v letošním roce je očekáván posun v oblasti bankovní identity, katalogu služeb či životních událostí, jejichž základy byly legislativně postaveny v minulém roce. Základní vizí eGovernmentu je nyní podpora obyvatel v životních událostech, poskytnout jim informace a rady a digitálně zprostředkovat smlouvy s veřejným sektorem.

Jiří Švejcar hovořil o analýze, která proběhla ve všech zemích na světě, v nichž eGovernment či jeho náznak existuje. Následně bylo vybráno šest nejlepších portálů, a to ve Velké Británii, Dánsku, Estonsku, Norsku a Novém Zélandu. Získané informace pochází kupříkladu i od občanů těchto států či některých manažerů, kteří se na celé digitalizaci podíleli, což ke sběru dat o skutečném stavu přidává i původní hnací příčiny vývoje. Výsledný dokument čítá cca 90 stran. Průzkum jednoznačně ukázal propojení všestranné úspěšnosti státu a jeho digitální vyspělosti, což pouze potvrzuje důležitost analýzy a následného přijetí jednotné vize vedoucí kupředu.

Portály státní správy byly analyzovány v pěti oblastech, a to v navigaci a rozhraní, přihlašování, obsahu informací, komunikaci s občanem a transakcí. David Antoš popsal body, které se nejčastěji opakovaly na portálech, jež jsou nejdále a jsou nám nejbližší, tj. Dánsko, Finsko a do jisté míry Estonsko. Jedním z nich je používání domény a názvu portálu srozumitelné pro občany, neboť zkratka eGov se kupříkladu právě u nás špatně zavádí. Nejjednodušším řešením se ukázalo užití názvu státu ve zkratce. Dále je kladně přijímána zjednodušená navigace v rámci jediného portálu. Ve struktuře životních událostí a katalogu služeb byl potvrzen správný postup českého eGovernmentu, jenž směřuje k vytvoření jednotné navigace ke katalogu a zprostředkování informací v logice životních událostí a katalogu služeb. Stejně tak funguje trend jednoduchého přihlašování, které již dnes samozřejmě existuje a jeho rozšíření se připravuje za pomoci Bank ID.

V otázce životních událostí bylo zjištěno, že rozhodující není pouze věcný obsah informací, ale také srozumitelný jazyk, jakým jsou občanovi informace zprostředkovávány. Proběhlé testování přímo s občany ukázalo některé zmatečné formulace blížící se legislativním normám nesrozumitelným pro laiky. U datových schránek je zásadním bodem opt-in nebo opt-out. Například Finsko při založení eidentity automaticky zřizuje i integrovanou datovou schránku s neomezenou archivací, ale s opt-out možností volby doručování písemností digitálně či papírově. V souvislosti s epidemií se ukázala i potřeba přímé ověřené komunikace s občany včetně notifikací, které na nejvyšších úrovních fungují přes mobilní aplikaci. Dalším vítaným zjednodušením je jednotné rozhraní pro elektronická podání. Většina portálů severských států má navíc možnost zpřístupnění dat třetím stranám probíhající po schválení uživatele a také možnost učinit vlastním jménem zápis dat či vytvořit digitální plnou moc. Nezbytnou funkcionalitou je také jednotná platební brána portálu.

David Antoš doplnil, že výstupy uvedené v materiálu byly rozšířeny také o grafickou stránku, tj. náčrty možného konečného výsledku. Celý materiál bude členům Rady rozeslán.

Ing. Vrba poděkoval za odvedenou práci a uvedl, že se veřejná správa ráda zúčastní dalších diskusí na tato téma. Ke konkrétnímu bodu prezentace životních situací doplnil, že již delší dobu upozorňuje, že tato skutečnost se netýká přímo IT, nýbrž jde o změnu myšlení a nastavení automatizace procesů. Například u základních registrů již k této pozitivní změně došlo. Bude dlouhou cestou, než se tato změna myšlení projeví ve všech oblastech.

Ing. Vrba dále hovořil o současném stavu, v němž je snaha zjednodušit navigaci, použít srozumitelnější texty a zapouzdřit přihlašování přes Bank ID, které by mělo být funkční od 1. ledna 2021. V této souvislosti ale upozornil, že vzhledem k bezpečnostním požadavkům nemůže nikdy dojít k naprostému zjednodušení, které by například umožnilo přihlášení na jediné kliknutí. Důležité je, že veškeré služby od všech partnerů jsou, či v budoucnu budou k dispozici přes jednotné přihlášení pomocí NIA.

Podstatným bodem celého procesu by mělo být zamyšlení jednotlivých resortů nad přijetím změn, které umožní sjednocené zjednodušení vlastních procesů. Na umožnění přístupu třetích stran se již, minimálně na úrovni bank a pojišťoven, na MV pracuje. Časově nejnáročnějším krokem je provedení legislativních změn. Právní úpravy je třeba realizovat důkladně a neopomenout žádnou související agendu.

Jako příklad uvedl Ing. Felix změnu trvalého bydliště, která se automaticky propisuje přes základní registry do jednotlivých systémů, ale navzdory tomu jednotlivé agendové zákony požadují ověření této změny s klientem.

Ing. Dzurilla pozitivně zhodnotil přínosnost celé analýzy a připomenul, že například celý backend českého eGovernmentu je velmi kvalitně vybudován a tvrdou prací na něm může být postaven stejně úspěšný systém, jaký je možné najít jinde v Evropě. Vzniklý dokument představuje náhled na žádané propojení.

Ing. Felix upozornil, že v dokumentu je i zajímavé srovnání, z jakých komponent se jednotlivé eGovernmenty vybraných států skládají a které komponenty pro občany považují za povinné, kde se rozchází se současným modelem ČR a co je potřeba, zejména v jednotlivých vazbách, dohnat. Navrhl, aby v blízké budoucnosti každá organizace spadající pod RVIS připravila prezentaci, jak se hodlá standardům vyrovnat. Předseda

Rady potvrdil, že by bylo minimálně vhodné individuální představení celé prezentace zástupcům všech úřadů.

Ing. Štencel se dotázal, jaké jsou možnosti zavedení povinné datové schránky pro všechny a zda o tom rozhodnou také příjmy České pošty. Ing. Dzurilla uvedl, že o této možnosti se průběžně diskutuje a činnost České pošty ve spolupráci s eGovernmentem není datovými schránkami podmíněna. Mgr. Zajíček doplnil, že soukromý sektor hledá možnosti, jak rozšířit počet uživatelů datových schránek, ale postrádá v tomto podporu státu. Ing. Felix upozornil, že diskuse na toto téma probíhají již řadu let a uvedl, že za vhodné řešení považuje automatické zřízení datové schránky ke každé elektronické identitě. Mgr. Zajíček potvrdil, že zřizování na dobrovolné bázi nebude, dle jeho názoru, efektivní. Doplnil, že ICT Unie má dlouhodobě připraveny texty legislativních úprav, které by při nařízení automatického zřizování schránek shora bylo možné pohotově použít.

Ing. Vrba uvedl, že se měla sejít pracovní skupina k datovým schránkám, k čemuž ale nedošlo. Doplnil, že na základě průzkumu má přes 90 % podnikajících fyzických osob zájem komunikovat přes datové schránky, ale nemohou, neboť velké firmy, banky či pojišťovny mají příjem zpráv v polovině případů vypnutý. K automatickému zřizování se vyjádřil tak, že jejich zřízení z domova je pro občana nyní usnadněno přes občanské průkazy, portál eidentita.cz a čerstvě i přes čipovou kartu Starcos. Nelze zapomínat na budoucí bankovní identifikace a nepovažuje za rozdíl možnost okamžitého zřízení z domova či následný nezbytný postup po automatickém vytvoření.

Přijaté usnesení: Rada vlády pro informační společnost vzala jednomyslně na vědomí podané informace k výstupům analýzy Portálu veřejné správy a požádala Ministerstvo vnitra o zpracování výstupů ze studie do komplexního materiálu s termínem do 30. června 2020.

3) Digitální Česko

Ing. Dzurilla prezentoval zásadní změny, k nimž došlo v rámci programu Digitální Česko (dále jen „DČ“). Na základě požadavků na změny byly vytvořeny nové materiály tvořící kompletní dokument DČ a byly dopracovány implementační plány a souhrnná zpráva, která byla vytvořena již v návaznosti na schválené změny. Minulý rok bylo programu přiděleno z rozpočtu cca 498 mil. Kč a je potřeba ukázat jejich využití. Práce na dokumentech v době krize je výtečnou ukázkou plného nasazení a kooperace všech úřadů a bude zásadním argumentem při žádostech o finance na příští rok, které budou ještě komplikovanější než dříve.

Nejen v průběhu epidemie byly podporovány odborné útvary ministerstev, krize podpořila vytváření digitálních formulářů a jejich používání, nyní je třeba dokončit postupy na backendu, které povedou k faktickému zjednodušení agend. Resorty i řady dobrovolníků se podílely na podpoře telefonní linky 1212, webu covid19.cz či části Chytré karantény, o níž byl projeven zájem i v zahraničí. Report odvedené práce bude zaznamenán i na zvláštním webu EU. Vláda bude požádána o schválení materiálu zavazujícího k tomu, aby každé nové opatření za nouzového stavu vznikalo v souvislosti se zásadami eGovernmentu.

Marek Pur prezentoval úpravy koncepčních dokumentů, k nimž došlo během přípravy implementačních plánů. Upravovaly se především cíle v jednotlivých dokumentech, přičemž největších se dočkal dokument Česko v digitální Evropě (dále jen „ČDE“). Některé cíle zde byly zrušeny úplně, neboť shodou vnějších vlivů jejich plnění postrádalo smysl, některé byly přeformulovány. Obdobně byly upraveny i dokumenty pilíře Digitální ekonomika a společnost (dále jen „DES“).

Ke změnám cílů došlo i v rámci Informační koncepce ČR (dále jen „IK ČR“). V prvé řadě byl zaveden nový hlavní cíl č. 6, který se zabývá agendovými informačními systémy, které byly v původních cílech nesourodě rozdělené.

Dále Marek Pur představil dokument Shrnutí implementačních plánů pro rok 2020. Jejich součástí je úvod, který obsahuje i shrnutí činností v rámci nouzového režimu, jehož autorem je Ing. Dzurilla. Dále zde najdeme seznam projektů podpořených implementačními plány pro letošní rok, včetně jejich aktuálního stavu a plánovaného postupu. Obdobně jsou zpracovány i projekty pro rok 2021. Největší změnou v koncepci materiálu je zavedení tzv. vějířů, které shrnují několik dílčích cílů, k nimž se může vázat jeden záměr.

Ing. Dzurilla připomenul základní priority, na které byly resorty upozorněny, a u nichž se bude primárně jednat o finančním zajištění. Prioritami jsou například optimalizace resortních informačních koncepcí, Katalog služeb, jehož vytvoření je dáno i zákonně, projekt eGovernment Cloud, propojený datový fond, rozvoj Základních registrů a on-line služeb společně s Portálem občana. Jedná se o základní posílení společného úsilí, na němž se dá dále stavět, a který rozšíří služby eGovernmentu mezi občany.

Marek Pur navázal základními záměry DES, které by měly být podpořeny v rámci implementačních plánů na rok 2021. Záměry ČDE jsou financovány ryze z interních rozpočtů. Z hlediska financování jsou v plánech rozděleny jednotlivé pilíře, vyzdviženy prioritní cíle a ty dále doplněny o způsoby financování, ať už ze státního rozpočtu či z evropských fondů. Projekty, které byly podpořeny v minulém roce, mají logickou návaznost. Samostatnou kapitolou je financování programu samotného, provozu OeG a OHA na MV, Základních registrů a Kompetenčního centra NAKIT. Tento rok je provoz financován částkou 28 mil. Kč z rozpočtu NAKIT, o obdobnou částku bude požádáno i pro příští rok.

Marek Pur doplnil, že přílohy obsahují seznam zkratk a detailněji vytažené prioritní záměry podle jednotlivých vějířů i gesčních úřadů. Následuje je i příloha obsahující konkrétní projekty včetně jejich popisu.

Dokumenty v nové podobě budou členům Rady rozeslány a poté bude zahájeno meziresortní připomínkové řízení.

Ing. Ferdus se dotázal, nakolik budou problémy, které se ukázaly v souvislosti s epidemií, brány v potaz v DČ. Nouzový stav poukázal např. na klíčovou úlohu kyberbezpečnosti, ale i fatální situaci v souvislosti s on-line výukou. Současná situace přeje podpoře digitalizace a bylo by vhodné ji plně využít. Ing. Dzurilla navrhl k tomuto obsáhlému tématu svolat separátní jednání a domluvit se na posílení záměrů DES v této problematice. Z hlediska kybernetické bezpečnosti prokázal velkou aktivitu NÚKIB, v plánu je i větší integrace jeho činnosti do programu DČ. Ing. Ferdus poukázal na nutnost podpory, která dobrou práci NÚKIBu posílí a rozšíří. Ing. Tax doplnil, že ve shrnutí je obsažena i kapitola krizových priorit, která se neustále vyvíjí.

Ing. Dzurilla upozornil na četné dotazy směřující ke stavu a vývoji DČ a navrhl vyhotovování pravidelného čtvrtletní vyhodnocení.

Přijaté usnesení: Rada vlády pro informační společnost vzala jednomyslně na vědomí podané informace o programu Digitální Česko a požádala, aby každé čtvrtletí bylo průběžně vyhodnocováno plnění programu Digitální Česko s prvním termínem předložení materiálu Radě vlády pro informační společnost do 1. července 2020.

4) Single Digital Gateway

Mgr. Bednář informoval o stavu Jednotné digitální brány (dále jen „SDG“). Materiál na vládu byl schválen Radou dne 17. ledna 2020 a ukotvuje rozdělení gescí k jednotlivým životním situacím a postupům v rámci SDG, stanovuje harmonogram implementace a zároveň stanovuje úkol pro všechny gestory SDG do dvou měsíců od přijetí usnesení poslat ministru MPO kvalifikovaný odhad potřebných finančních prostředků na implementaci SDG. Materiál úspěšně prošel meziresortním připomínkovým řízením, všechny připomínky byly vypořádány a momentálně se čeká na podpis pana ministra.

Stav implementace v informační části, týkající se životních situací a mající termín pro plnění prosinec 2020 je takový, že MV finalizuje zadávání technického systému a počítá se, že termín bude řádně dodržen. Elektronizační část nařízení a on-line postupy jsou zatím připravovány, MPO komunikuje se všemi resorty, jichž se implementace dotýká.

Dosud nebyly zaslány kvalifikované odhady finančních nákladů, ačkoli k tomu již byly resorty vyzývány s předstihem. Nicméně do konce termínu by měly být připraveny. Současně je očekávána prováděcí legislativa Evropské komise, která by měla vyjít v roce 2021 a která by měla upřesňovat technické specifikace ohledně výměny důkazů once only. Na jejím základě budou předpokládáné náklady dále upravovány. Pro rok 2020 bude finance na základě specifik realokovat MPO do rozpočtových kapitol jednotlivých resortů.

K věcné části, jež je v gesci MPO, proběhla tento týden schůzka. Jediný on-line postup, kterým je Jednotný registrační formulář, bude zřízen pod Businessinfo.cz a bude sloužit i pro informační část. V květnu k němu budou stanoveny náklady, které bude možné čerpat již z rozpočtu pro rok 2020.

V návaznosti na připomínky MF byl upraven harmonogram finančních výdajů na roky 2021 a 2022 a to tak, že si o prostředky budou žádat jednotliví gestoři na přímo Ministerstvo financí, přičemž MPO a MV budou poskytovat odbornou podporu.

Celkové výdaje jsou na základě hodnocení dopadů Komise indikovány na 265 mil. Kč.

Ing. Kuchař požádal o konkrétnější informace k implementaci věcné části, aby mohla být zhodnocena z hlediska eGovernmentu. Mgr. Bednář potvrdil, že s úzkou spoluprací s MV na MPO počítají.

Ing. Dzurilla upozornil, že pro resorty je nyní hlavní jasný harmonogram, do kdy má být co splněno, aby bylo možné práci efektivně rozdělit. Podrobný harmonogram je, jak doplnil Mgr. Bednář, součástí materiálu a bude jedním z hlavních podkladů pro Pracovní skupinu pro SDG zřízenou pod RVIS. Ing. Dzurilla požádal o pravidelné prezentace aktuálního stavu na jednáních Rady.

Přijaté usnesení: Rada vlády pro informační společnost vzala jednomyslně na vědomí podané informace o Single Digital Gateway.

5) Harmonizace informačních koncepcí

Ing. Hrabě uvedl, že nyní zbývá pět měsíců na uvedení resortních informačních koncepcí do souladu s IK ČR. Dále upozornil na další materiály, které by se v těchto koncepcích měly projevit. Prozatím není dost informací o tom, jak práce na jednotlivých resortech pokračují. Sedm úřadů požádalo o pomoc či radu, přičemž se ukázalo, že plánovaný soulad je většinou spíše po formální stránce, nikoli ve skutečné aktivitě na naplnění jejích cílů. Ing. Hrabě tedy vyzval zástupce resortů, aby se na OHA obraceli se svými dotazy, s náměty k diskusi a s žádostmi o zprostředkování zkušeností.

Ing. Hrabě dále prezentoval základní aspekty pro vytvoření informační koncepce na úřadech. Cílem je, mimo jiného, napsat pro jednotlivé úřady koncepci, která pomůže s rozvojem IT a mít kompletní plán, jak splnit IK ČR. Tento plán nelze vytvořit bez interních požadavků celého úřadu, nikoliv pouze od IT oddělení.

Je třeba popsat, o jaký úřad se jedná, jednoduše shrnout, jak je daleko s digitalizací s dělením na vnitřní a vnější, jaký je ideální konečný stav a jaké projekty k tomu budou zapotřebí. Dosud představené koncepce byly tomuto schématu vzdálené. Jedna část koncepce by měla popisovat „co stavět“, a to v souladu s architektonickými principy a s Národním architektonickým plánem a druhá část by měla být v souladu s principy a metodami řízení. Je třeba principy IK ČR zavádět na konkrétních individualitách úřadu. Soulad dále nemá vzniknout pouze s IK ČR, ale s celým DČ. Ty záměry, které se mají ukládat v Archirepu, mají být vymyšleny v informačních koncepcích včetně vysvětlení jejich důvodů. Vzhledem k časové tísní již nebude možné pojmout koncepce jako kompletní architektury úřadů, ale je nutné alespoň popsat, kterými projekty se toto stane.

Ing. Marčan upozornil, že z hlediska neustálých úprav DČ a přidávání cílů bude nutné informační koncepce neustále revidovat a upravovat, což je z časového hlediska velmi náročné. Kupříkladu koncepce vytvořená dle zásad na MPO byla revidována na počátku roku a nyní po přidání cíle je třeba revizi po několika měsících opakovat. Ing. Hrabě potvrdil, že jiný postup ani není možný, neboť musí stíhat aktualizaci samotné digitalizace a digitálních inovací. Ing. Dzurilla doplnil, že primárně se budou dynamicky měnit záměry, ale přijde-li se na nutnou úpravu v cílech, je nezbytné ji provést. Ing. Tax nabídl kdykoliv poskytnutí exportu tabulky záměrů v návaznosti na jednotlivé cíle. Za zásadní překážku rozvoje koncepcí ale označil nesoulad s vnitřními strategiemi úřadů a komunikaci s vyšším věcným managementem. Z hlediska komunikace uvnitř úřadu informoval Ing. Marčan o zřízení Výboru pro řízení digitální transformace, který se ukázal být velmi prospěšným pro všechny zúčastněné.

Ing. Borej poznamenal, že MZd je nyní paralyzováno epidemií Covid-19 a bude mít potíže s dodržením termínu. Ing. Dzurilla v reakci uvedl, že všechny angažované úřady Ministerstvu zdravotnictví ochotně pomohou a v součinnosti nebude problém termín dodržet i za této situace. Hovořit o možném nesplnění je v tuto chvíli předčasné. Ing. Kuchař doplnil, že zdravotnický resort již odvedl spoustu potřebné práce při plnění projektu eHealth a bude možné ji použít.

Ing. Felix shrnul potřebu informační koncepce, která nemá být podkladem pro OHA, ani pouhým naplněním zákonné povinnosti, ale především vnitřním strategickým dokumentem úřadu. V rámci popisu stavu i budoucího cíle by neměla chybět např. kapitola o využívaných datech, jejich publikaci ostatním a jaké údaje jsou přebírány od ostatních. Tento přehled zatím v jakýchkoliv dokumentech chybí.

Ing. Dzurilla navrhl téma zařadit na jednání cca za dva měsíce, kde může být opět prokonzultován aktuální stav.

Přijaté usnesení: Rada vlády pro informační společnost vzala jednomyslně na vědomí podané informace harmonizaci informačních koncepcí a požádala všechny resorty o zahájení prací na harmonizaci informační koncepce jednotlivých orgánů veřejné správy s Informační koncepcí ČR.

6) Různé

a) Práce Centrálního řídicího týmu v uplynulých týdnech

Centrální řídicí tým se, jak uvedl Ing. Dzurilla, skládá ze zástupců MV, NAKIT, MO, MF, MPO, MPSV a MZd a čteně jej doplňují IT zástupci z jednotlivých krajů. Tým má zásadní úlohu v zvládnutí situace v digitálních agendách při epidemii koronaviru. Předseda RVIS poděkoval za jejich práci, vzájemnou komunikaci a koordinační úlohu Ing. Kuchaře z OHA MV. Doplnil, že komplikovaná situace rámcově napomohla využívání digitálních služeb a jejich rozvoji. Za uplynulé týdny bylo v rekordním čase odvedeno mnoho přínosné práce, což je vidět nejen na zvládnutí situace v rámci republiky, ale i při porovnání se zahraničím.

Ing. Tax informoval, že již před měsícem byl v rámci DČ a NAKIT vytvořen srovnávací systém velkých indikátorů Covid-19 ČR vs. ostatní země, který je možné nalézt na nakit.cz/koronadata. Systém se setkal s velkým úspěchem, byl na světě prvním tohoto typu a v reakci na častou citaci v zahraničních médiích byla vytvořena i anglická verze. Česko si v porovnání s EU stojí velmi solidně, na základě parametrů průměrně či nadprůměrně.

Tým tvůrců se dále zapojil do přípravy Chytré karantény a dashboardu Chytré karantény, podílel se na trasování i paměťové mapě.

V současnosti je největší nápor na testovacích místech a další postup tedy směřuje k urychlení zpracování vzorků v rámci vyhledávání kontaktů nově nakažených.

7) Ukončení jednání

Ing. Dzurilla poděkoval přítomným za účast a ukončil jednání.